

Kryteria oceniania z języka polskiego w Liceum Ogólnokształcącym w Piaskach

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych:

- kartkówki,
- sprawdziany wiadomości i umiejętności,
- prace klasowe,
- prace domowe,
- praca na lekcji,
- odpowiedzi ustne,
- prace projektowe i grupowe.

Ocenianie bieżące może mieć formę pisemną lub ustną, może mieć formę oceny lub ustnej informacji na temat poczynionych postępów. Prace pisemne punktowe oceniane są obiektywnie, zgodnie z kryteriami opisanymi w Statucie Liceum Ogólnokształcącego w Piaskach.

Uczeń oceniany jest również okresowo. Ocena ta jest podsumowaniem osiągnięć ucznia na zakończenie okresu lub roku szkolnego. Ocena okresowa lub roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen częściowych; nauczyciel bierze je pod uwagę oraz ogólny rozwój umiejętności ucznia na przestrzeni okresu/roku nauczania.

Warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej określa Statut Liceum Ogólnokształcącego w Piaskach.

KRYTERIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	CELUJĄCY Uczeń:	BARDZO DOBRY Uczeń:	DOBRY Uczeń:	DOSTATECZNY Uczeń:	DOPUSZCZAJĄCY Uczeń:	NIEDOSTATECZNY Uczeń:
Stopień opanowania wiadomości	biegle opanował wszystkie wiadomości z zakresu programu nauczania	opanował wszystkie wiadomości z zakresu programu nauczania	wykazuje niewielkie braki w opanowaniu materiału programowego	ma braki w opanowaniu wiedzy z zakresu programu nauczania	wykazuje braki z zakresu podstawowych wiadomości objętych programem nauczania	ma liczne braki z zakresu podstawowych wiadomości objętych programem nauczania, co nie pozwala na kontynuację nauki w klasie wyższej
Rozumienie materiału nauczania	interpretuje zdobytą wiedzę w sposób samodzielny i oryginalny	samodzielnie interpretuje posiadane wiadomości	rozumie zdobytą wiedzę dzięki częściowej pomocy nauczyciela	rozumie zdobytą wiedzę dzięki pomocy nauczyciela	nie rozumie części materiału programowego	całkowicie nie rozumie wiadomości z zakresu programu nauczania
Stosowanie wiadomości	samodzielnie wykorzystuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych	samodzielnie stosuje nabyte wiadomości	stosuje zdobytą wiedzę przy niewielkiej pomocy nauczyciela	stosuje zdobytą wiedzę przy pomocy nauczyciela	stosuje zdobytą wiedzę przy wydatnej pomocy nauczyciela	nie umie stosować nabytej wiedzy
Prezentacja zdobytej wiedzy	prezentuje wiedzę, postępując się precyzyjnym językiem i bogatym słownictwem	nie popełnia błędów językowych w swoich wypowiedziach	popełnia drobne usterki językowe w swoich wypowiedziach	popełnia błędy językowe podczas wypowiedzi	popełnia częste błędy językowe w swoich wypowiedziach	nie potrafi zaprezentować zdobytej wiedzy

Trwałość zdobytej wiedzy	swobodnie operuje wiedzą pochodzącą z różnych źródeł	swobodnie operuje wiedzą z zakresu programu nauczania	w każdej sytuacji wykazuje się dobrą znajomością zdobytej wiedzy	przejawia braki w trwałym opanowaniu materiału programowego	w niewielkim stopniu utrwala zdobytą wiedzę	nie utrwala zdobytej wiedzy
--------------------------	--	---	--	---	---	-----------------------------

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;
- 2) rozpoznaje w utworze literackim elementy fantastyki, symbolizmu, realizmu;
- 3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, sonet, satyrę, balladę, dramat romantyczny, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;
- 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- 6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos, groteskę; określa ich funkcje w tekście oraz rozumie wartościujący charakter;
- 7) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;
- 8) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz ich związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi;

9) rozpoznaje w utworze i interpretuje sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej;

10) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu; rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa rolę motywów i toposów w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;

11) w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, Dziadów cz. II oraz Pana Tadeusza (księgi: I, II, IV, X, XI, XII) Adama Mickiewicza, Zemsty Aleksandra Fredry, Balladyny Juliusza Słowackiego;

12) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

13) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

14) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

15) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;

3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; rozróżnia odpowiedzi właściwe i unikowe;

4) charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;

5) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy danej dziedzinie sztuki;

6) odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;
- 2) rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze;
- 3) rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi;
- 4) rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście;
- 2) rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich stosowania;
- 3) rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna, itp.) i określa ich funkcje w tekście;
- 4) rozpoznaje i ocenia modę językową we współczesnym języku;
- 5) rozpoznaje zapożyczenia w polszczyźnie i rozumie ich funkcje;
- 6) zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym;
- 7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) rozumie pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków;
- 2) zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt);
- 3) rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną, w tym perswazyjną);
- 4) rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (homonimie, anakoluty, paradoksy), dba o jasność i precyzję komunikatu;
- 5) posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;

- 6) odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; określa funkcje innowacji językowej w tekście;
- 7) stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność;
- 8) rozpoznaje w tekstach manipulację, dezinformację, stereotyp językowy;
- 9) stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednie do sytuacji.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en; pisowni skrótów i skrótowców;
- 2) wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu;
- 3) rozumie stylistyczną funkcję zamierzonego błędu ortograficznego w tekście artystycznym.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;
- 2) wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej;
- 3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);
- 4) wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;
- 5) rozróżnia typy argumentów, w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam);
- 6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach;
- 7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;
- 8) rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy;

9) rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym;

10) rozumie zjawisko nowomowy; określa jego cechy i funkcje w tekście.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

3) reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, definicja, notatka syntetyzująca;

6) odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi;

7) tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;

8) stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; wygłasza mowę z uwzględnieniem środków pozajęzykowych;

9) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;

10) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

LEKTURA OBOWIĄZKOWA

KLASA I

1. Utwory literackie poznawane w całości

- Jan Parandowski, *Mitologia, część I: Grecja*;
- Sofokles, *Antygona*;
- William Szekspir, *Makbet*;
- Molier, *Skąpiec*.

2. Krótkie utwory literackie poznawane w całości i utwory literackie poznawane we fragmentach

- Biblia, w tym fragmenty Księgi Rodzaju, Księgi Hioba, Księgi Koheleta, Księgi Psalmów, Apokalipsy św. Jana;
- Homer, *Iliada* (fragmenty);
- wybrane utwory polskiego średniowiecza, w tym: *Lament świętokrzyski* (fragmenty), *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmenty);
- *Pieśń o Rolandzie* (fragmenty);
- Ignacy Krasicki, wybrana satyra.

3. Utwory poetyckie

- Horacy, wybrane utwory;
- *Bogurodzica*;
- Jan Kochanowski, wybrane pieśni, w tym: Pieśń IX ks. I, Pieśń V ks. II; tren IX, X, XI;
- wybrane wiersze poetów epoki baroku;
- Ignacy Krasicki, *Hymn do miłości ojczyzny*.

KLASA II

1. Utwory literackie poznawane w całości:

- Adam Mickiewicz, *Dziady cz. III*;
- Bolesław Prus, *Lalka*.

2. Krótkie utwory literackie poznawane w całości i utwory literackie poznawane we fragmentach:

- Adam Mickiewicz, wybrane ballady, w tym *Romantyczność*;
- Henryk Sienkiewicz, *Potop* (fragmenty).

3. Utwory poetyckie:

- Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*; wybrane sonety z cyklu *Sonety krymskie* oraz inne wiersze;
- wybrane wiersze: Cypriana Kamila Norwida, Juliusza Słowackiego, w tym *Testament mój*.

KLASA III

1. Utwory literackie poznawane w całości:

- Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*;
- Stanisław Wyspiański, *Wesele*;
- Stefan Żeromski, *Przedwiośnie*.

2. Krótkie utwory literackie poznawane w całości i utwory literackie poznawane we fragmentach:

- Witold Gombrowicz, *Ferdydurke* (fragmenty).

3. Utwory poetyckie:

- wybrane wiersze: Bolesława Leśmiana, Kazimierza Przerwy-Tetmajera, Leopolda Staffa, Juliana Tuwima.

KLASA IV

1. Utwory literackie poznawane w całości:

- Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*;
- Albert Camus, *Dżuma*.
- George Orwell, *Rok 1984*;
- Sławomir Mrożek, *Tango*.

2. Krótkie utwory literackie poznawane w całości i utwory literackie poznawane we fragmentach:

- Tadeusz Borowski, *Proszę państwa do gazu*;
- Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat (fragmenty)*;
- Marek Nowakowski, *Górą „Edek” (z tomu Prawo prerii)*;
- Andrzej Stasiuk, *Miejsce (z tomu Opowieści galicyjskie)*;
- Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie (z tomu Gra na wielu bębenkach)*;
- Ryszard Kapuściński, *Podróże z Herodotem (fragmenty)*.

3. Utwory poetyckie:

wybrane wiersze: Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Józefa Czechowicza, Mirona Białoszewskiego, Zbigniewa Herberta, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Haliny Poświatowskiej, Wisławy Szymborskiej.